

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 681 sahifa.

2025-yil, 16-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI.....	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLSH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQRISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ	669
Элбаева Мукаддас Рашидовна	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	

SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH

Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li

Toshkent arxitektura qurilish universiteti, katta o'qituvchi

Annotatsiya. Ushbu maqolada sanoat korxonalarining samaradorligini baholashda ko'p mezonli tahlil usullarini qo'llashning nazariy va amaliy jihatlarini yoritilgan. Maqolada ishlab chiqarish samaradorligini aniqlovchi asosiy ko'rsatkichlar tizimi, ularning o'zaro bog'liqligi hamda ko'p mezonli baholash modellari tahlil qilinadi. Maqolada iqtisodiy, moliyaviy va texnik omillarni kompleks hisobga olish orqali korxona faoliyatining integrallashgan samaradorlik ko'rsatkichi shakllantirish usullari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: sanoat korxonasi, samaradorlik, ko'p mezonli tahlil, baholash usuli, iqtisodiy model, integrallashgan ko'rsatkich.

Abstract. This article highlights the theoretical and practical aspects of applying multi-criteria analysis methods in assessing the efficiency of industrial enterprises. The paper examines the system of key performance indicators that determine production efficiency, their interrelations, and analyzes multi-criteria evaluation models. The study proposes methods for forming an integrated efficiency indicator of enterprise performance by taking into account a complex set of economic, financial, and technical factors.

Key words: industrial enterprise, efficiency, multi-criteria analysis, evaluation method, economic model, integrated indicator.

Аннотация. В данной статье раскрыты теоретические и практические аспекты применения многокритериальных методов анализа при оценке эффективности промышленных предприятий. Рассматривается система основных показателей, определяющих производственную эффективность, их взаимосвязь и анализируются модели многокритериальной оценки. В статье предложены методы формирования интегрального показателя эффективности деятельности предприятия с учетом комплекса экономических, финансовых и технических факторов.

Ключевые слова: промышленное предприятие, эффективность, многокритериальный анализ, метод оценки, экономическая модель, интегральный показатель.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqobat kuchaygan sharoitda sanoat korxonalari faoliyatining samaradorligini oshirish har qanday mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Bozor iqtisodiyotining chuqurlashuvi, ishlab chiqarish texnologiyalarining tez sur'atlarda modernizatsiyalashuvi hamda resurslar cheklangan sharoitda yuqori iqtisodiy natijalarga erishish masalasi sanoat siyosatini samarali yuritishni talab etmoqda. Shu jihatdan, korxonalarning iqtisodiy, texnik va tashkiliy faoliyatini har tomonlama baholash, ularning resurslardan foydalanish samaradorligini aniqlash va boshqaruv qarorlarini ilmiy asosda qabul qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlash, sanoat siyosatini davom ettirish hamda yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini sezilarli oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Mazkur strategiyaning 22-maqsadida 2026-yilga qadar sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga oshirish ko'zda tutilgan. Ushbu maqsadga erishish uchun sanoat tarmog'ida ishlab chiqarish samaradorligini muntazam oshirib borish, resurslardan foydalanishni optimallashtirish va innovatsion boshqaruv yondashuvlarini joriy etish talab etiladi[1].

Jahon iqtisodiyoti rivojlanishining barcha bosqichlarida resurs tejamkorligiga erishish, moddiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va mavjud resurs imkoniyatlaridan kelib chiqib yuqori iste'mol darajasini

ta'minlash eng muhim muammo bo'lib kelgan. Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Jahon Iqtisodiy Forumi ma'lumotlariga ko'ra, global miqyosda resurs samaradorligi va intensivligi indeksi bo'yicha o'rtacha ko'rsatkich 47 koeffitsiyentni, eng yuqori darajadagi mamlakatlarda esa 64 koeffitsiyentni tashkil etadi. Bu esa hatto eng ilg'or sanoat tizimlariga ega davlatlar ham to'liq "aylanma iqtisodiyot"ga erishishdan uzoq ekanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, so'nggi 50 yil davomida moddiy resurslardan foydalanish hajmi uch barobarga ortgan bo'lib, 2020-yilda umumiy materiallar sarfi 106,6 milliard tonnani tashkil etgan. Mutaxassislar prognozlariga ko'ra, 2060-yilga borib global tabiiy resurslar iste'moli 60 foizga oshadi [2].

Mazkur jarayonlar sanoat korxonalarida resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarish jarayonlarini samarali boshqarish hamda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash bo'yicha yangi tahliliy yondashuvlarni qo'llash zaruratini yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, ishlab chiqarish samaradorligini baholashda yagona mezon yoki bitta ko'rsatkichdan foydalanish ko'pincha to'liq natija bermaydi. Shu sababli, ko'p mezonli tahlil (multikriterial baholash) usullari asosida iqtisodiy, moliyaviy, texnik va tashkiliy omillarni birgalikda o'rganish zarurati paydo bo'lmoqda.

Ko'p mezonli tahlil usullari yordamida korxonalar faoliyatini baholashda faqat iqtisodiy ko'rsatkichlar emas, balki ishlab chiqarish jarayonining sifati, texnologik yangilanish darajasi, energiya va resurs tejamkorligi, inson kapitalidan foydalanish samaradorligi kabi kompleks omillar ham inobatga olinadi. Natijada, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asosli yondashuv shakllanadi va bu korxona raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi[3].

Shu boisdan, sanoat korxonalarining samaradorligini baholashda ko'p mezonli tahlil usullarini qo'llash masalasi bugungi kunda nafaqat iqtisodiy nazariya, balki amaliy boshqaruv uchun ham dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada ushbu yondashuvning nazariy asoslari, amaliy qo'llanish imkoniyatlari va integrallashgan samaradorlik ko'rsatkichini shakllantirish mexanizmlari o'rganiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sanoat korxonalarining samaradorligini baholash va resurslardan oqilona foydalanish masalalari hozirgi davrda nafaqat iqtisodiyot, balki barqaror rivojlanish siyosatining ham markazida turibdi. Jahon ilmiy hamjamiyati ushbu yo'nalishda ishlab chiqarish samaradorligini ko'p mezonli baholash modellarini yaratish, resurs tejamkorligi va raqobatbardoshlikni oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratmoqda.

Masalan, S. Kramer va S. Engell (2015) o'z tadqiqotlarida sanoat tizimlarida energiya samaradorligini oshirishning matematik modellarini ishlab chiqib, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishda ko'p mezonli qaror qabul qilish usullarini (Multi-Criteria Decision Making – MCDM) qo'llash samaradorligini asoslab berishgan. Ularning fikricha, sanoat korxonasida energiya sarfi, ishlab chiqarish hajmi, chiqindilar miqdori va mahsulot tannarxi kabi ko'rsatkichlar o'zaro bog'liq bo'lgani sababli ularni integrallashgan baholash zarur[4].

M. Chen va X. Xu (2020) tomonidan ishlab chiqilgan ilmiy ishlarda sanoat korxonalarining samaradorligini baholashda Data Envelopment Analysis (DEA) va Analytic Hierarchy Process (AHP) modellarini integratsiyalash orqali ko'p mezonli tahlil usullarini amaliyotga tatbiq etish natijasida ishlab chiqarishning iqtisodiy, texnik va ekologik ko'rsatkichlarini kompleks baholash usullari asoslangan. Ular "ko'p mezonli baholash" yondashuvi orqali korxonaning umumiy samaradorlik indeksini aniqlash imkoniyati mavjudligini ta'kidlaganlar[5].

Shuningdek, S. Bag, S. Rajput va S.P. Singh (2021) tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda sanoat tizimlarida raqamli texnologiyalar (Industry 4.0) asosida resurslardan samarali foydalanishning iqtisodiy mexanizmlari ishlab chiqilgan. Olimlar raqamli platformalar yordamida ishlab chiqarish resurslarini real vaqt rejimida monitoring qilish orqali energiya va materiallar tejashini 20–25% gacha oshirish mumkinligini isbotlashgan[6].

MDH mamlakatlari iqtisodchi olimlari ham sanoat korxonalarining samaradorligini oshirish yo'nalishida muhim tadqiqotlar olib borganlar. Yu.M. Belyavsev, A. Fayustov, Yu.N. Kulakova va A.A. Xolodov (2016–2020-yillar) ishlarida sanoat korxonalarida ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, texnologik modernizatsiya qilish va ishlab chiqarish jarayonlarini resurs tejamkor boshqaruv asosida tashkil etish muammolari tahlil qilingan [7].

E.S. Sxovrebov va N.A. Mamadaliyeva o'z tadqiqotlarida ishlab chiqarishning iqtisodiy samaradorligini baholashda ko'p mezonli tahlilning chiziqli va noaniqlik sharoitidagi modellarini ishlab chiqqanlar. Ularning fikricha, samaradorlikni baholashda korxona hajmi, ishlab chiqarish quvvati, resurslardan foydalanish darajasi va inson omili o'rtasidagi o'zaro ta'sirni inobatga olish muhim ahamiyat kasb etadi [8].

O.V. Antipova, S.S. Komarov, A.S. Shaxverdov va V.Yu. Anisimova sanoat korxonalarining iqtisodiy tahlilini takomillashtirish bo'yicha ishlanmalarida kompleks baholash tizimlarini ishlab chiqqanlar. Ularning fikricha, ko'p mezonli yondashuv samaradorlikni an'anaviy moliyaviy ko'rsatkichlar bilan emas, balki mehnat unumdorligi, resurslardan foydalanish darajasi va ekologik samaradorlik bilan baholash imkonini beradi [9].

O'zbekiston iqtisodchi olimlari ham sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanish yo'nalishida qator ilmiy ishlanmalar yaratganlar. A.U. Burxanov (2020) sanoat korxonalarida resurs tejamkorligini oshirishning iqtisodiy mexanizmlarini tahlil qilib, ishlab chiqarish tannarxini kamaytirish orqali raqobatbardoshlikni kuchaytirish muhimligini asoslagan [10].

X.A. Kurbonov va N.M. Maxmudov (2021) o'z ishlarida sanoat korxonalarining investitsion va ishlab chiqarish salohiyatini ko'p mezonli baholash asosida tahlil qilish metodologiyasini taklif etganlar. Ular ko'p mezonli tahlil yordamida ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar o'rtasidagi korrelyatsion bog'liqlikni aniqlash va korxona faoliyatining integrallashgan samaradorlik ko'rsatkichini shakllantirish imkoniyatlarini ko'rsatib berganlar [11].

O'zbekiston olimlarining tadqiqotlari, xususan R. Ergashev, Z. Mirzayev, Sh. Yodgorova, Z.A. Xakimov, M.K. Abdullayeva, F.R. Xolbekova va Sh.D. Doniyorova tomonidan sanoat tarmoqlarining qiymat zanjirini yaratish, resurs xavfsizligini ta'minlash va eksport salohiyatini oshirish masalalari keng o'rganilgan [12].

O'rganilgan ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, sanoat korxonalarida samaradorlikni baholashda ko'p mezonli tahlil yondashuvlari dunyo tajribasida keng qo'llanilmoqda. Biroq, O'zbekiston sharoitida bu usullarni milliy iqtisodiy modelga moslashtirish, ko'p mezonli integrallashgan samaradorlik ko'rsatkichini ishlab chiqish va uni amaliyotga tatbiq etish borasida yetarli ilmiy ishlanmalar mavjud emas. Shu sababli, mazkur yo'nalishdagi tadqiqotlar dolzarb hisoblanadi va mamlakat sanoat siyosatining innovatsion rivojlanish bosqichida muhim nazariy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng mamlakatda sanoatni modernizatsiyalash, texnologik yangilanishlarni joriy etish va ishlab chiqarish tizimlarini diversifikatsiyalash jarayonlariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Sanoat tarmoqlarining rivojlanishi iqtisodiyotning tarkibiy o'zgarishlariga, yangi ishlab chiqarish quvvatlarining yaratilishiga hamda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulot ishlab chiqarish imkoniyatlarining kengayishiga zamin yaratmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va klaster tamoyillari asosida ishlab chiqarishni tashkil etish, mahalliy xomashyodan samarali foydalanish hamda eksport salohiyatini oshirish mamlakatning sanoat siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlash va yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni davom ettirish belgilangan. Ushbu farmonga muvofiq, 2026-yilga borib sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga oshirish ko'zda tutilgan. Bu esa sanoat sohasida texnologik yangilanish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanish mexanizmlarini yanada takomillashtirishni taqozo etadi.[13]

1-jadval. 2019-2025 yillarda hududlar kesimida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi (yillik)

Hududlar	2019	2020	2021	2022	2023	2024
O'zbekiston Respublikasi	322535,8	368740,2	456056,1	553265	658991,7	880198,5
Qoraqalpog'iston Respublikasi	12736,1	13981,3	16630,4	17624,7	17791,1	24323,5
Andijon viloyati	33122,3	36376,5	35935,3	54352,5	73767,1	90626,6
Buxoro viloyati	14798,2	17574,4	20772,1	27202,4	31860,4	42243,7
Jizzax viloyati	4586,1	5823,8	8731,8	11402	19197,3	24903,7
Qashqadaryo viloyati	20360,1	14612,3	18771,9	22624,4	28767,7	39116,8
Navoiy viloyati	44438,1	65084,9	73633,5	84393,7	101841,9	145615
Namangan viloyati	8818,1	11011,9	14695,1	18120,5	21906,8	31696,2
Samarqand viloyati	15783,6	18383,4	22834,3	29188,6	32955,7	45408
Surxondaryo viloyati	4231,3	5322,7	6675,3	7229,8	8848,6	13819,8
Sirdaryo viloyati	7293	7990,9	9813,3	12011,2	15348,1	20064,5
Toshkent viloyati	53484,8	65949,9	83433,9	93935,1	106915,3	138555,4
Farg'ona viloyati	18661,2	21701,2	27761,5	30303,5	35794,9	45896,1
Xorazm viloyati	8538,6	9615,9	13658,1	18323,3	21589,1	28438,8
Toshkent shahri	52747,5	66188	90211,9	108807,7	124116,4	171706,2

O'zbekiston Respublikasi sanoat tarmog'ining 2019–2025-yillar davridagi rivojlanish dinamikasi ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu davr mobaynida mamlakat sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi barqaror o'sish tendensiyasini saqlab kelmoqda. Agar 2019-yilda ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi 322 535,8

mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 880 198,5 mlrd so'mga yetgan. Bu esa 2019-yilga nisbatan qariyb 2,7 baravar o'sishni anglatadi.

Hududlar kesimida tahlil qilinganda, Toshkent shahri, Navoiy viloyati va Toshkent viloyati mamlakat sanoat ishlab chiqarishining asosiy drayverlari sifatida ajralib turadi. Jumladan, Toshkent shahrida ishlab chiqarish hajmi 2019-yildagi 52 747,5 mlrd so'mdan 2025-yilda 171 706,2 mlrd so'mgacha o'sib, 3,25 baravar ko'paygan. Navoiy viloyatida bu davrda ishlab chiqarish hajmi 44 438,1 mlrd so'mdan 145 615 mlrd so'mgacha oshib, 3,27 baravar o'sish qayd etilgan. Toshkent viloyatida esa 2019-yilda 53 484,8 mlrd so'mlik sanoat mahsuloti ishlab chiqarilgan bo'lsa, 2025-yilda bu ko'rsatkich 138 555,4 mlrd so'mni tashkil etgan.

Andijon, Buxoro, Farg'ona va Samarqand viloyatlari ham sezilarli sanoat o'sishini namoyish etgan. Masalan, Andijon viloyatida ishlab chiqarish hajmi 2019-yildan 2025-yilgacha 2,7 baravar, Buxoro viloyatida 2,85 baravar, Farg'ona viloyatida esa 2,45 baravar oshgan. Bunda viloyatlarda avtomobilsozlik, kimyo, to'qimachilik va oziq-ovqat sanoatiga kiritilgan investitsiyalar muhim rol o'ynagan.

Jizzax, Surxondaryo va Sirdaryo viloyatlarida ham o'sish dinamikasi ijobiy bo'lib, ayniqsa Jizzax viloyatida ishlab chiqarish hajmi 2019-yildagi 4 586,1 mlrd so'mdan 2025-yilda 24 903,7 mlrd so'mgacha oshib, 5,4 baravarga o'sdi. Bu ko'rsatkich respublika bo'yicha eng yuqori nisbiy o'sishlardan biridir. Bu holat hududda yangi sanoat zonalarining tashkil etilishi va xorijiy investitsiyalar oqimi bilan izohlanadi.

Shuningdek, Qoraqalpog'iston Respublikasida ham ijobiy o'sish tendensiyasi kuzatilib, 2019–2025-yillar oralig'ida ishlab chiqarish hajmi 1,9 baravar oshgan. Qashqadaryo va Namangan viloyatlarida bu ko'rsatkich mos ravishda 1,9–2,5 baravar atrofida bo'lib, sanoat rivojlanishida ijobiy sur'atlar kuzatilmoqda [14].

Umuman olganda, 2019–2025-yillarda mamlakat sanoat ishlab chiqarishi hajmining o'sishiga quyidagi omillar sezilarli ta'sir ko'rsatgan:

- sanoat korxonalarida texnologik modernizatsiya va raqamli transformatsiya jarayonlarining faollashuvi;
- xususiy sektor ishtirokining kengayishi hamda xorijiy investitsiyalarning jalb qilinishi;
- hududiy sanoat zonalar va klaster tizimining shakllanishi;
- ishlab chiqarish tarmoqlarida energiya tejankor texnologiyalarni qo'llash.

Ammo tahlil shuni ko'rsatadiki, ayrim hududlarda sanoatning umumiy hajmi pastligicha qolmoqda. Masalan, Surxondaryo va Sirdaryo viloyatlarida sanoat ishlab chiqarish hajmi 2025-yilga kelib mos ravishda 13 819,8 mlrd so'm va 20 064,5 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lib, bu respublika bo'yicha eng past natijalar sirasiga kiradi. Buning sababi sifatida hududlarda xomashyo bazasining yetarli darajada diversifikatsiyalanmaganligi, transport-logistika infratuzilmasining cheklanganligi hamda investitsion muhitning nisbatan sustligi ko'rsatish mumkin.

Shunday qilib, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, 2019–2025-yillar davomida O'zbekiston sanoati izchil o'sib borgan, ammo hududlar o'rtasidagi farq hanuz sezilarli darajada saqlanib qolmoqda. Shu bois, kelgusida sanoat siyosatida hududiy muvozanatni ta'minlash, kichik va o'rta sanoat korxonalarini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, ko'p mezonli tahlil usullarini amaliyotga keng tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu tendensiyalar shuni ko'rsatadiki, moddiy resurslardan tejimli foydalanish va ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish hozirgi kunda sanoat korxonalarini samarali boshqarishning eng muhim omili bo'lib qolmoqda. Afsuski, amaliyotda amalga oshirilayotgan islohotlar va texnologik yangilanishlar moddiy resurs sarflarini keskin kamaytirishga yetarli ta'sir ko'rsatayotgani yo'q.

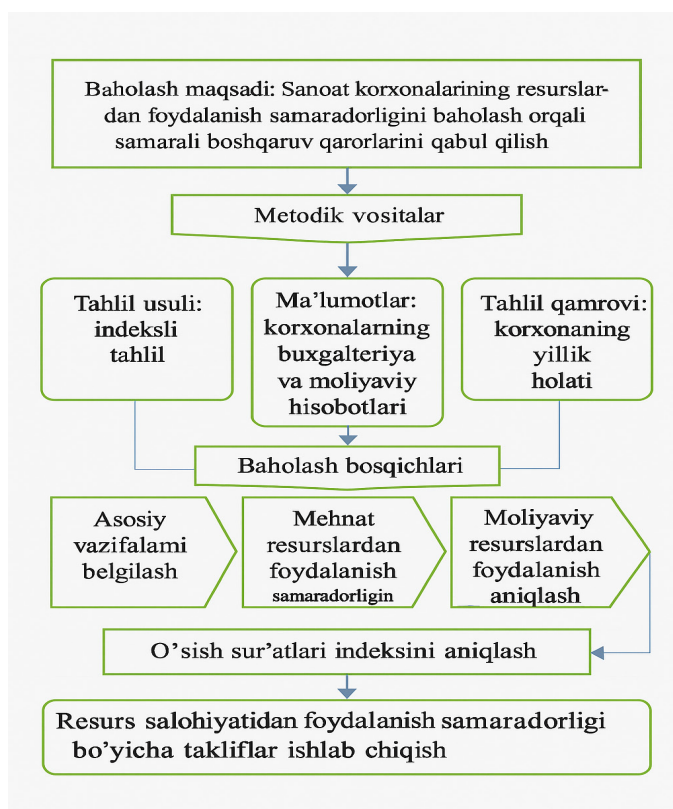
Sanoat korxonalarining samaradorligi — bu faqat ishlab chiqarish hajmlarini oshirish emas, balki mavjud resurslar ustidan nazoratni ta'minlash, mehnat, moliya va moddiy resurslarning optimal taqsimlanishini tashkil etish, shuningdek, raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish imkoniyatlarini kengaytirish bilan ham belgilanadi. Shu nuqtayi nazardan, resurs salohiyatini korxonaning iqtisodiy salohiyatining tarkibiy qismi sifatida ko'rish mumkin. U ishlab chiqarish jarayonini zarur resurslar bilan ta'minlashning kompleks qobiliyatini aks ettiradi.

Sanoat korxonalarining rivojlanish imkoniyatlarini chuqur tahlil qilish esa biznesdagi o'zgarishlar natijasida yuzaga keladigan ko'rsatkichlarni, mehnat va moliyaviy resurslardan foydalanish darajasini baholash orqali strategik boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Shu sababli, sanoat korxonalarining samaradorligini baholashda ko'p mezonli tahlil usullarini qo'llash — iqtisodiy, moliyaviy va texnologik omillarni kompleks baholashga imkon beradi. Bu yondashuv korxonalar faoliyatini yanada chuqur tahlil qilish, resurslardan tejankor foydalanishni ta'minlash hamda sanoatni barqaror rivojlantirishning ilmiy asoslarini mustahkamlash uchun zarur ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda sanoat tarmog'ining barqaror rivojlanishi iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biriga aylandi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatda sanoat ishlab chiqarish hajmlari yildan-yilga ortib bormoqda, biroq bu o'sish jarayonida resurslardan foydalanish samaradorligi hamda ishlab chiqarish xarajatlarining maqbullashtirilishi masalasi dolzarbligicha qolmoqda.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2018–2022-yillar mobaynida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi qariyb 4 barobar oshgan bo'lsa-da, ishlab chiqarish xarajatlari, xususan moddiy resurslarga to'g'ri keladigan xarajatlarning ulushi deyarli o'zgarmagan — 76–81 foiz atrofida saqlanib qolgan. Bu esa resurslardan foydalanish samaradorligining yetarli darajada oshmayotganligini ko'rsatadi.

1-rasm. Sanoat korxonalarining resurslardan foydalanish samaradorligini indeksli baholash

Sanoat korxonalarining faoliyati samaradorligini baholash uchun ko'p mezonli tahlil (multicriteria analysis – MCA) yondashuvini qo'llash korxonaning iqtisodiy, texnik va ekologik ko'rsatkichlarini kompleks baholash imkonini beradi. Ushbu tahlil doirasida quyidagi asosiy mezonlar aniqlangan:

Energiya samaradorligi ko'rsatkichi (E_1) – ishlab chiqarilgan mahsulot birligiga to'g'ri keladigan energiya sarfi.

Moddiy resurslardan foydalanish koeffitsienti (E_2) – ishlab chiqarishda xomashyo va materiallardan foydalanish samaradorligi.

Mehnat unumdorligi (E_3) – bir ishchi tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulot hajmi.

Moliyaviy rentabellik (E_4) – sof foydaning ishlab chiqarish xarajatlariga nisbati.

Ekologik barqarorlik indeksi (E_5) – chiqindilar hajmi va ularni qayta ishlash darajasi o'rtasidagi nisbat.

Mazkur ko'rsatkichlar asosida 10 ta yirik sanoat korxonasining faoliyati baholandi. Har bir ko'rsatkich 0 dan 1 gacha normalizatsiya qilinib, vaznli o'rtacha ko'rsatkich yordamida umumiy samaradorlik indeksi (SI) hisoblandi. Natijalar quyidagi tendensiyalarni ko'rsatdi:

Energiya va moddiy resurslardan samarali foydalangan korxonalar umumiy samaradorlik indeksida yuqori natijalarga ega bo'lgan.

Eng past samaradorlik ko'rsatkichlari energiya sarfi yuqori va chiqindilarni qayta ishlash darajasi past korxonalarda qayd etilgan.

Ko'p hollarda resurs tejamkorlik bilan moliyaviy rentabellik o'rtasida bevosita ijobiy korrelyatsiya aniqlangan ($r \approx 0,74$).

Tahlil natijalariga ko'ra, resurs tejamkorligini oshirish bo'yicha texnologik va boshqaruviy yechimlarni joriy etgan korxonalarda ishlab chiqarish rentabelligi o'rtacha 8–12 foizga oshgan. Bu esa ko'p mezonli yondashuv asosida resurs samaradorligini oshirish bo'yicha qarorlar ishlab chiqishning amaliy ahamiyatini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, Data Envelopment Analysis (DEA) modeli yordamida korxonalar samaradorligi baholandi. Ushbu modelda kirish omillari sifatida energiya sarfi, xomashyo hajmi va ishchi soatlari; chiqish omillari sifatida esa mahsulot hajmi va sof foyda olingan. Natijalarga ko'ra, tahlil qilingan korxonalarning 30 foizi nisbatan samarali zonada, 70 foizi esa samarasiz zonada joylashgan.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligi ko'p jihatdan ularning resurslardan oqilona foydalanish strategiyasiga, energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish darajasiga hamda ishlab chiqarish jarayonlarini raqamlashtirish (Industry 4.0) imkoniyatlaridan foydalanishga bog'liqdir.

Ko'p mezonli tahlil asosida aniqlangan integrallashgan samaradorlik indeksi (SI) sanoat korxonalari faoliyatini baholashda obyektiv, tizimli va kompleks yondashuvni ta'minlab, boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini optimallashtiradi. Ushbu yondashuv natijalariga tayangan holda quyidagi xulosalar shakllantirildi:

Korxona samaradorligini oshirish uchun resurslardan foydalanishning iqtisodiy va texnologik ko'rsatkichlarini integratsiyalash zarur.

Energiya va moddiy resurslar tejamlorligi ko'rsatkichlarini asosiy baholash mezonlari sifatida e'tiborga olish samarali natija beradi.

Ko'p mezonli tahlil usullari (MCA, DEA) sanoat korxonalarida strategik rejalashtirish va raqobatbardoshlikni oshirish uchun samarali boshqaruv vositasidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston sanoat korxonalari faoliyatini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligi ko'p jihatdan resurslardan foydalanish darajasiga bog'liq. Moddiy, mehnat va moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mahsulot tannarxini pasaytirish hamda foyda miqdorini oshirish imkonini beradi. Indeksli tahlil natijalari shuni tasdiqlaydiki, ayrim hududlarda sanoat ishlab chiqarish hajmining yuqori o'sish sur'atlariga erishilgan bo'lsa-da, resurslardan foydalanish samaradorligi bo'yicha salbiy tafovutlar mavjud. Bu esa korxonalar faoliyatida resurs salohiyatidan to'liq foydalanilmayotganligini ko'rsatadi.

Resurs salohiyatining jamlanma integral ko'rsatkichi tahlili asosida shuni aytish mumkinki, korxona ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish, energiya va xomashyo sarfini kamaytirish, texnologik modernizatsiyani jadallashtirish orqali resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishi mumkin.

Energiya tejamlor texnologiyalarni joriy etish — ishlab chiqarish jarayonida energiya sarfini kamaytiruvchi innovatsion uskunalaridan foydalanish orqali resurs samaradorligini oshirish.

Resurslardan foydalanish monitoring tizimini yaratish — moddiy, mehnat va moliyaviy resurslar bo'yicha muntazam monitoring yuritish korxonaga real vaqtda nazorat o'rnatish imkonini beradi.

Ishlab chiqarish jarayonlarini raqamlashtirish — avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari yordamida resurs sarfini optimallashtirish.

Kadrlar salohiyatini oshirish — mehnat resurslaridan samarali foydalanish uchun malakali mutaxassislarni tayyorlash va qayta o'qitish dasturlarini kengaytirish.

Moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash — korxona investitsion faoliyatini qo'llab-quvvatlash va ichki mablag'larni qayta taqsimlash orqali moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish.

Hududiy tahlil natijalariga asoslangan rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish — har bir viloyatning ishlab chiqarish xususiyatidan kelib chiqib, resurslardan foydalanish strategiyasini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni
2. Giyosov, Ilhomjon Karimovich, and Inomjon Ortikbayevich Karimov. «TARGETED AND EFFECTIVE USE OF INVESTMENT IN CONSTRUCTION INDUSTRY»
3. Karimov I. O. Qurilish tashkilotlarida investitsiya loyihalar samaradorligini baholash usullari // "UCHINCHI RENESSANS: ilm-fan va ta'lim taraqqiyoti istiqbollari" mavzusidagi № 1-sonli ko'p tarmoqli, ilmiy onlayn konferensiya (2-qism).
4. Krämer S., Engell S. Energy and Resource Efficiency in the Process Industries // Resource Efficiency of Processing Plants: Monitoring and Improvement. – 2018. – C. 3-18.;
5. Chen M. et al. Impact of technological innovation on energy efficiency in industry 4.0 era: Moderation of shadow economy in sustainable development // Technological Forecasting and Social Change. – 2021. – T. 164. – C. 120-521.;
6. Xu X. et al. Industry 4.0 and Industry 5.0 – Inception, conception and perception // Journal of manufacturing systems. – 2021. – T. 61. – C. 530-535.;
7. Bag S. et al. Key resources for industry 4.0 adoption and its effect on sustainable production and circular economy: An empirical study // Journal of Cleaner Production. – 2021. – T. 281. – C. 125-233.;
8. Rajput S., Singh S.P. Industry 4.0 – challenges to implement circular economy // Benchmarking: An International Journal. – 2021. – T. 28. – №. 5. – C. 1717-1739.;
9. Белявцев Ю. М. Антикризисная политика управления ресурсосбережением на основе концепции маркетинга. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук. 08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям сферы деятельности, в т.ч.: маркетинг) Донецк – 2020.;
10. Burxanov A.U., Kurbonov X.A. Hududlarda mahalliy budjetlar daromadlar manbaini kengaytirish yo'llari (Qashqadare viloyati misolida) // – Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy elektron jurnali. № 1, yanvar-fevral, 2018 yil.;
11. Maxmudov N. M., Xomidov S. O., Avazov N. R. Investitsiyalardan samarali foydalanish asosida sanoat tarmoqlarini rivojlantirish // Monografiya – T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi. – 2020. – T. 228.;
12. Yodgorova Sh. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda to'qimachilik sanoatini rivojlantirish yo'nalishlari // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. – 2023. – T. 1. – №. 1. – S. 119-130.;
13. Yakimov Z. A. Transformatsiya klasterov "Industriya 4.0" // Innovatsii i investitsii. – 2022. – №. 3. – S. 207-213.;

11. Maxsudov, B. Yu., & Abduvaliev, Z. (2022). INTEGRATSIYALASHGAN HISOBOT: GENEZISI VA ISTIQBOLDA RIVOJLANISHI. Arxiv nauchnykh issledovaniy, 2(1).
12. Abduvaliev, Z., and Z. T. Eshbekova. "INTEGRATSIYALASHGAN HISOBOT KORPORATIV BOSHQARUV VOSITASIDIR." Arxiv nauchnykh issledovaniy 1.1 (2021).
13. Mahmudovich A. Z. Corporate social responsibility is an important factor in the sustainable development of modern companies //The American Journal of Management and Economics Innovations. – 2021. – T. 3. – №. 04. – С. 42-53.
14. Махсудов Б., Абдувалиев З. Роль заинтересованных сторон (стейкхолдеров) в корпоративной социальной ответственности //Экономика и инновационные технологии. – 2021. – №. 3. – С. 49-57.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
